

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони
здоров'я України

№ _____

**Пріоритетний проєкт Міністерства охорони здоров'я України
«Охорона психічного здоров'я у структурі медичної допомоги»**

I. Загальні положення

1. Пріоритетний проєкт Міністерства охорони здоров'я України «Охорона психічного здоров'я у структурі медичної допомоги» (далі – пріоритетний проєкт) відповідає положенням Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1018-р, та забезпечить покращення доступу до якісних медичних послуг з психічного здоров'я шляхом розбудови спроможностей первинної та спеціалізованої медичної допомоги надавати доступні, своєчасні, якісні та безоплатні послуги з психічного здоров'я.

2. Реалізація пріоритетного проєкту включає наступні компоненти:

1) впровадження пакету медичних послуг «Супровід та лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» на первинному рівні медичної допомоги та динамічне його удосконалення;

2) впровадження пакету медичних послуг на спеціалізованому рівні медичної допомоги «Лікування та супровід дорослих та дітей із психічними розладами в амбулаторних умовах» та динамічне його удосконалення;

3) інформування пацієнтів щодо про можливості отримання медичних послуг з охорони психічного здоров'я в структурі медичної допомоги;

4) формування сталості через зміни у навчальних програмах з урахуванням глобальної флагманської навчальної програми ВООЗ, спрямованої на підвищення доступу до послуг з охорони психічного здоров'я, шляхом залучення лікарів загальної практики – сімейних лікарів до надання допомоги людям із психічними розладами (далі – mhGAP) та розбудова бази для здійснення супервізій через механізм безперервного професійного розвитку.

3. Цільовою аудиторією реалізації пріоритетного проєкту є внутрішньо переміщені громадяни, ветерани війни, військовослужбовці та члени їх сімей, діти, молодь, особи з інвалідністю, літні люди, особи, що проживають на тимчасово окупованих територіях.

II. Аналіз поточного стану

1. Основними с проблемами у сфері охорони психічного здоров'я:

1) недосконалість національного законодавства у сфері психічного здоров'я;

2) порушення прав людей з проблемами психічного здоров'я, що проявляється в дискримінації та стигматизації людей з психічними розладами;

3) низька обізнаність щодо психічного здоров'я у людей, що призводить до несвоєчасного звернення до фахівців;

4) відсутність системи профілактики та скринінгу психічних розладів, що базується на фактичних даних, та ефективної популяризації психічного здоров'я;

5) висока зосередженість допомоги людям з психічними розладами у спеціалізованих закладах охорони здоров'я та інтернатних установах системи соціального захисту населення;

6) обмежене використання сучасних технологій, методів та процедур оцінки психічного здоров'я та надання допомоги особам з проблемами психічного здоров'я під час надання первинної медичної допомоги;

7) недостатня координація між різними державними органами у наданні допомоги особам з проблемами психічного здоров'я.

III. Напрями та способи реалізації пріоритетного проєкту

1. Проблеми охорони психічного здоров'я у структурі медичної допомоги заплановано розв'язати такими шляхами та способами:

1) впровадження гарантованого пакету медичних послуг на первинному рівні медичної допомоги;

2) забезпечення розробки та впровадження пакету медичних послуг на спеціалізованому рівні медичної допомоги «Лікування та супровід дорослих та дітей із психічними розладами в амбулаторних умовах»;

3) удосконалення маршруту пацієнта між первинним та спеціалізованим рівнями медичної допомоги на основі аналізу роботи впроваджених медичних послуг;

4) налагодження взаємодії між суб'єктами надання медичних послуг з охорони психічного здоров'я;

5) забезпечення фахівців, які надають послуги з психічного здоров'я супервізією.

2. Для підготовки медичних працівників первинної медичної допомоги із надання послуг з психічного здоров'я за підтримки Всесвітньої організації охорони здоров'я і за участі партнерів розроблено і запущено онлайн-курс на платформі Академії НСЗУ, який базується на навчальних матеріалах mhGAP. Перевагою такого курсу є його доступність, а недоліком – неможливість практичного відпрацювання навиків під час проходження онлайн навчання.

3. Дорожня карта реалізації пріоритетного проєкту:

1) удосконалення впровадженого пакету медичних послуг з психічного здоров'я на первинному рівні медичної допомоги «Супровід та лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги», масштабування навчання з психічного здоров'я серед фахівців за програмою mhGAP протягом реалізації проєкту у 2023-2024 роках;

2) проведення інформаційних заходів для пацієнтів та медичних працівників.

3) розробка та впровадження пакету медичних послуг на спеціалізованому рівні медичної допомоги «Лікування та супровід дорослих та дітей із психічними розладами в амбулаторних умовах»;

4) удосконалення маршруту пацієнта та між рівнями медичної допомоги на основі аналізу роботи впроваджених послуг;

5) налагодження взаємодії рівнів та інтеграція послуг з психічного здоров'я з іншими наявними сервісами у громаді;

6) забезпечення фахівців, які надають послуги з психічного здоров'я супервізією;

4. Цільовими показниками реалізації пріоритетного проєкту є:

1) до кінця 2023 року - 60% фахівців (лікарі та медсестри) первинної медичної допомоги пройдуть навчання за програмою mhGAP;

2) укладено договори про медичне обслуговування населення за пакетом медичних послуг «Супровід та лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» більше 500 закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу та аналіз їх роботи;

3) впровадження пілоту щодо створення центрів психічного здоров'я, шляхом впровадження пакету медичних послуг «Лікування та супровід дорослих та дітей із психічними розладами в амбулаторних умовах» на спеціалізованому рівні медичної допомоги (10 закладів);

4) проведено достатню кількість інформаційних кампаній для пацієнтів про можливість звернення до закладів, що надають первинну медичну допомогу з питань психічного здоров'я;

5) до кінця 2024 року: розширення мережі закладів охорони здоров'я, що надають послуги з психічного здоров'я на первинному рівні медичної допомоги до 1000 тис. і більше, сталість надання таких послуг і позитивний зворотній зв'язок від отримувачів;

6) більше 70% навчених фахівців за програмою mhGAP, 30% з яких отримали супервізію;

7) аналіз пілотного проєкту центрів психічного здоров'я, шляхом впровадження пакету медичних послуг «Лікування та супровід дорослих та дітей із психічними розладами в амбулаторних умовах» на спеціалізованому рівні медичної допомоги та розширення їх кількості до 25 (мінімум по 1 в кожній області);

8) відповідно до результатів аналізу впровадження проєкту у 2023 році, до кінця 2024 року здійснено перегляд умов закупівлі та специфікацій за пакетом медичних послуг «Супровід та лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» і його удосконалення.

5. Ризиками та проблемами реалізації пріоритетного проєкту можуть бути:

1) необхідність додаткового бюджетного фінансування;

2) недостатня взаємодія та перенаправлення пацієнтів між спеціалістами може сприяти отриманню послуг з психічного здоров'я пацієнтом в неповному обсязі;

3) низький рівень укладання договорів про медичне обслуговування населення закладами охорони здоров'я створить ризик неефективності мережі;

4) недостатнє забезпечення фахівців супервізією зменшить якість надання послуг з психічного здоров'я;

- 5) недостатня готовність керівників закладів охорони здоров'я до укладання договорів про медичне обслуговування населення;
- 6) обмежена спроможність офлайн навчання і неможливість відпрацювання практичних навичок під час онлайн навчання;
- 7) прогалини в міжінституційній комунікації.

IV. Очікувані результати

1. Очікувані результати реалізації пріоритетного проєкту для держави:
 - 1) посилення спроможності медичної системи;
 - 2) зниження фінансового тягаря на бюджет за рахунок зменшення госпіталізацій;
 - 3) підтримка психічного здоров'я населення у процесі відновлення України;
 - 4) зниження соціальної напруги;
 - 5) формування нової культури турботи про власне психічне здоров'я.
2. Очікувані результати реалізації пріоритетного проєкту для населення:
 - 1) підтримка лікаря загальної практики-сімейного лікаря;
 - 2) послуги за місцем проживання;
 - 3) зменшення стигматизації та дискримінації;
 - 4) доступні, якісні та безоплатні послуги;
 - 5) зниження рівня інвалідизації через психічні розлади;
 - 6) зміцнення родин;
 - 7) зменшення рівня насильства.

**В.о. Директора Департаменту
медичних послуг**

Тетяна ОРАБІНА